

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

12.10.2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

HE 204/2022 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan tuloverolakia muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin väliaikaisesti säännökset sähköenergialaskujen perusteella myönnettävästä kotitalousvähennyksestä.

SAK kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Energialaskuihin perustuva kotitalousvähennys ei välttämättä perusteltu tuki

Energialaskujen perusteella myönnettävä kotitalousvähennys on osa energian hintojen nousua kompensoivaa pakettia, josta päätettiin budjettiriihessä 2022.

Todettakoon, että nyt esitetty kotitalousvähennyksen lisäys soveltuu äärimmäisen kehnosti olemassa olevaan verojärjestelmään. Syynä kotitalousvähennyksen käyttöön on mitä ilmeisemmin kireä aikataulu, koska valitun toimenpiteen on haluttu tulevan voimaan heti 2023 alkaen. Lisäksi kotitalousvähennystä varten on jo olemassa valmis vähennysjärjestelmä.

Esityksessä tematiikkaa on avattu seuraavasti:

Vakituisen asunnon sähköenergialaskujen lisääminen kotitalousvähennyksen piiriin sopii huonosti yhteen kotitalousvähennyksen tavoitteiden, tarkoituksen ja kantavien periaatteiden kanssa. Kyse on poikkeuksellisten aikojen poikkeuksellisesta toimenpiteestä, ja se on tarkoitettu vain määräaikaiseksi tueksi helpottamaan kotitalouksien taloudellista tilannetta kohonneiden sähkökustannusten johdosta.

Vaikkakin esityksessä painotetaan olevan poikkeuksellisten aikojen poikkeuksellinen toimenpide, uusi vähennys ei vero-oikeudellisesta näkökulmasta puolusta paikkaansa. Verojaoston tulisi huomioida tämä lausunnossaan.

Esityksen mukaisesti vähennyksen vaikutus on absoluuttisesti suurin kahdessa ylimmässä tulodesiilissä. Vaikkakin kohdistuminen on omalta osaltaan poliittinen päätös, tukitoimenpiteiden on tärkeä kohdistua ensisijaisesti niille, jotka tukea eniten tarvitsevat. Riskinä on myös se, että ihmiset eivät välttämättä hyödynnä tai osaa hyödyntää esitettyä

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

12.10.2022

vähennystä, vaikka siihen on teoreettinen mahdollisuus. Kuten muissakin energiakriisin tukitoimenpiteissä, niistä viestiminen kansalaisille on avainasemassa. Ottaen huomioon esityksen kokonaiskustannukset ja epätasaisen kohdistuminen tuloluokittain, tehokkaampien tukitoimien luominen olisi ollut mahdollista.

Esitetyn vähennyksen kustannukset julkiselle taloudelle merkittävät

Esityksen kustannukset on arvioitu 265 miljoonaan euroon. Tähän kuitenkin liittyy suuria epävarmuuksia, koska on mahdotonta ennustaa, miten esimerkiksi sähkösopimusten hinnat ja energian käyttö kehittyvät. Kustannukset voivat siis olla tätä huomattavasti suuremmatkin. Verojaoston tulisi tunnistaa tämä lausunnossaan.

Tuki-instrumentin tulisi olla sellainen, jonka kustannukset julkistaloudelle on mahdollista arvioida etukäteen tarkemmin. Yksittäisenä huomiona todettakoon, että verotuottojen muutokset eivät näy valtiontalouden kehyksissä, mitä voidaan pitää haastavana.

Ilman käsillä olevaa vähennystäkin kotitalousvähennyksen kustannus julkiselle taloudelle on yli 400 miljoonaa euroa vuodessa. Nyt esitetty vähennys on siis itsessään yli puolet tästä summasta, mitä voidaan pitää merkittävänä.

Verojaoston kannattaisi lausunnossaan nostaa esiin myös Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ja Palkansaajien tutkimuslaitoksen yhteistyössä toteuttama tutkimus (*Does Household Tax Credit Increase Demand and Employment in the Service Sector? Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 1/2021*), jonka mukaan kotitalousvähennyksen vaikutukset palveluiden kysyntään, työllisyyteen ja harmaaseen talouteen ovat vähäisiä. Tutkimuksen tulokset vaikuttavat siihen, miten tarkastelemme kotitalousvähennystä ja vähennyksen roolia osana verojärjestelmää.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry